

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут публічного
управління та адміністрування
Кафедра професійної підготовки, документознавства та публічного управління

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗП02 Історія української державності
(назва дисципліни, шифр за навчальним планом)
освітньої програми Професійна освіта (Економіка)
(назва)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності 015 Професійна освіта
(код і назва спеціальності)
освітнього рівня бакалавр
(бакалавр/магістр)

I. Опис дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю дисципліни
Кількість кредитів - 3	Методи навчання: дослідницький метод, метод проблемного викладання з використанням елементів пояснювально- ілюстративного та пошукового (евристичного) методів; метод наукової дискусії, навчальної дискусії; методи моделювання ситуації, рольові ігри та вправи, інші методи; виконання завдань у системі Moodle.
Загальна кількість годин -90	
<i>Денна форма навчання</i>	
Лекції	
18	
Семінарські (практичні) заняття:	
16	<i>Види контролю:</i> поточний, модульний, підсумковий, самоконтроль. <i>Форми контролю:</i> усне та письмове опитування. Поточний контроль: оцінювання на семінарських заняттях, виконання модульних, тестових та індивідуальних завдань. Підсумковий контроль: екзамен у I семестрі.
Лабораторні заняття:	
-	
Самостійна робота:	
56	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: 34/56	
Тижневе навантаження (год): -аудиторне – 2 год.; -самостійна робота – 3 год.	
Мова навчання: українська	

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: Українська мова (за професійним спрямуванням); Громадянська освіта та основи демократії.

Мета і завдання навчальної дисципліни Формування у здобувачів освіти державницького підходу до розуміння об'єктивних процесів і закономірностей суспільного розвитку, політичної культури та толерантності, вироблення навичок роботи з науковою літературою та джерелами, набуття вміння переконливо викладати свої думки, виховання національної ідентичності, державницького підходу до аналізу суспільних проблем.

Завдання навчальної дисципліни:

Досягнення системного розуміння і критичного усвідомлення студентами:

1) сутності та основних етапів політичного саморозвитку населення українських земель від найдавніших часів до сьогодення;

- 2) місця і значення української політичної історії у загальноєвропейському та всесвітньому історичному процесі; значення об'єктивних і суб'єктивних факторів історичного процесу у формуванні та трансформації української державності;
- 3) еволюції політичної самосвідомості населення України аграрної та індустріальної історичних епох

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

Результати навчання	Компетентності
<p>ПР01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.</p> <p>ПР03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.</p> <p>ПР05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.</p>	<p>ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ФК2. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.</p>

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль I. Соціальна самоорганізація та державність на українських землях доби аграрного суспільства (2 кредит – 60 годин).

Тема 1.1. Вступ. Найдавніші державні утворення на території України

Тема 1.2. Формування державності феодального типу. Київська Русь.

Тема 1.3. Державницькі форми організації суспільства в Україні у другій половині XIII – першій третині XVII ст.

Тема 1.4. Українська державність в умовах Української революції середини XVII ст.

Тема 1.5. Українське суспільство за доби української козацької державності та диктатури дворянства (друга половина XVII ст. – 1861 р.).

Модуль II. Історія української державності в умовах становлення та еволюції індустріального суспільства (1 кредит – 30 годин).

Тема 2.1. Українські державотворчі процеси у другій половині XIX – на початку XX ст.).

Тема 2.2. Боротьба за українську державність доби східноєвропейських революцій (1917 – 1921 рр.).

Тема 2.3. Українська державність у 1921 – 1991 рр.

Тема 2.4. Українська державність в умовах відновленої незалежності (серпень 1991 р. – до сьогодні).

IV. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

Модуль I. Соціальна самоорганізація та державність на українських землях доби аграрного суспільства (2 кредит – 60 годин).

Тема 1. Вступ. Найдавніші державні утворення на території України.

Зміст завдань

1. Самостійна робота:
2. Трипільська культура та її місце в історії України.
3. Кіммерія. Таврика. Скіфія. Сарматія.
4. Античні поліси Північного Причорномор'я, їх суспільний і державний лад.

5. Боспорське царство, його суспільний і державний лад.

Індивідуальне навчально-дослідні завдання:

Теми доповідей та рефератів

1. Терени України – батьківщина племен індоєвропейської мовної сім'ї.
2. Теорії походження держави.
3. Етнокультурні зв'язки скіфів і сарматів зі слов'янами.
4. Вплив політичної культури скіфів і сарматів на політогенез у давніх слов'ян.

Тематика наукових есе.

1. Місце скіфів та сарматів в європейській історії.
2. Внесок давніх греків в українську історію.

Модуль II. Історія української державності в умовах становлення та еволюції індустріального суспільства (1 кредит – 30 годин).

Тема 1 Українські державотворчі процеси у другій половині XIX – на початку XX ст.).

Зміст завдань

Питання для самостійного опрацювання студентами:

1. Взаємовпливи загальноросійського та національних визвольних рухів в Україні в сфері державотворення у першій половині XIX ст.
2. Державотворення у програмних документах і діяльності українських ліберальних партій кінця XIX – початку XX ст.
3. Виникнення українських політичних партій. Соціалістична, національно-революційна й ліберальна течії в українському русі.
4. Українська преса в 1906 – 1915 рр. і питання української державності.
5. Український національно-визвольний рух в роки Першої світової війни.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Теми доповідей та рефератів:

1. Місце Братства Тарасівців в українському визвольному русі доби промислової індустріалізації.
2. Державотворення у програмах українських революційних партій та організації початку XX ст.
3. Державотворення та Товариство українських поступовців.
4. Початок українського національного відродження в Слобідській Україні (перша половина XIX ст.).
5. Взаємовпливи польського та українського визвольних рухів у підавстрійській Україні другої половині XIX ст.
6. Східна Галичина в ідеології і практиці українських політичних партій кінця XIX – початку XX століття.

Тематика наукових есе:

1. Взаємовпливи польського та українського визвольних рухів у підросійській Україні у першій половині XIX ст.
2. Взаємовпливи польського та українського визвольних рухів у підавстрійській Україні у першій половині XIX ст.
3. Участь євреївства в українському визвольному русі другої половині XIX ст.
4. Євреїство в українському визвольному русі початку XX століття.
5. Другий Інтернаціонал та український національно-визвольний рух.
6. М. Драгоманов та український визвольний рух другої половині XIX ст.
7. Суспільно-політичні ідеї М. Драгоманова в ідеології українських соціалістів-революціонерів початку XX ст.
8. Українська діаспора і український державницький рух наприкінці XIX – на початку XX століття.

V. Контроль якості знань студентів

Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів (розподіл балів за кожен вид навчальної роботи студентів протягом семестру).

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий, самоконтроль.

Поточний контроль: оцінювання на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, модульний контроль. Усне опитування під час аудиторних занять; виступи студентів під час практичних занять, індивідуально-дослідницькі завдання (наукові доповіді, статті, есе, реферати або презентації); експрес-контроль (зокрема тести на 5-7 хвилин); виконання письмових завдань.

Підсумковий контроль: екзамен у I семестрі.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу.

1. Історія держави та права України [Електронний ресурс] : підручник для курсантів та студентів вищих навчальних закладів / О. М. Бандурка [та ін.] ; Міністерство внутрішніх справ України, Харківський національний університет внутрішніх справ. - Електронні текстові дані. - Харків : Майдан, 2018. 629 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3676>

2. Україна в етнокультурному вимірі століть [Текст] : збірник наукових праць : матеріали на допомогу викладачам, вчителям, студентам й учням вузів і шкіл. Вип. 7. Українська нація у боротьбі за збереження ідентичності й відродження державності (1917-2017 рр.). До 100-річчя УНР / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса, Інститут історії України Національної Академії наук України ; відп. ред.: П. М. Чернега, О. О. Рафальський, О. П. Реєнт. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 401 с.

3. Україна: історія, культура, ментальність [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Міністерство освіти і науки України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини ; укладач О. М. Перепелюк. Електронні текстові дані. Умань : Візаві, 2021. 157 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40796>

4. Україна як цивілізаційний суб'єкт історії та сучасності [Текст] : національна доповідь : [30-літтю Незалежності України присвячується] / Національна академія наук України, Секція суспільних і гуманітарних наук ; [ред. колегія: С. І. Пирожков [та ін.]. - Київ : Ніка-Центр, 2020. - 355 с.

5. Філіпчук Г. Г. "...24": ідентичність, державність у вимірі війни. Київ ; Чернівці : [Букрек], 2023. 415 с.

6. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність [Електронний ресурс] : монографія / О. О. Рафальський [та ін.] ; Національна академія наук України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. - Електронні текстові дані. - Київ : [ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України], 2022. 512 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva-istoriia-i-suchasnist/>

7. Яськевич Т. Проблеми української державності. Київ : Видавництво "Центр учбової літератури", 2021. 150 с.

VII. Інформація про викладача (ів)

Викладач
Тицький Сергій Іванович, кандидат історичних наук, професор кафедри історії та соціально-політичних дисциплін.
Профіль викладача на сторінці кафедри/факультету http://surl.li/szgly
Електронна адреса: sergetitsky@gmail.com